UUTISET

Tavoitteena oli vähentää kuormitusta erityisesti suurimmassa lähteessä eli maataloudessa, mutta myös teollisuudessa, yhdyskunnissa ja kalankasvatuksessa. **YLI-INSINÖÖRI JORMA KALOINEN, YMPÄRISTÖMINISTERIÖ**

Jätevesiasetuksen vaiheet 1960-luvulta lähtien

MT

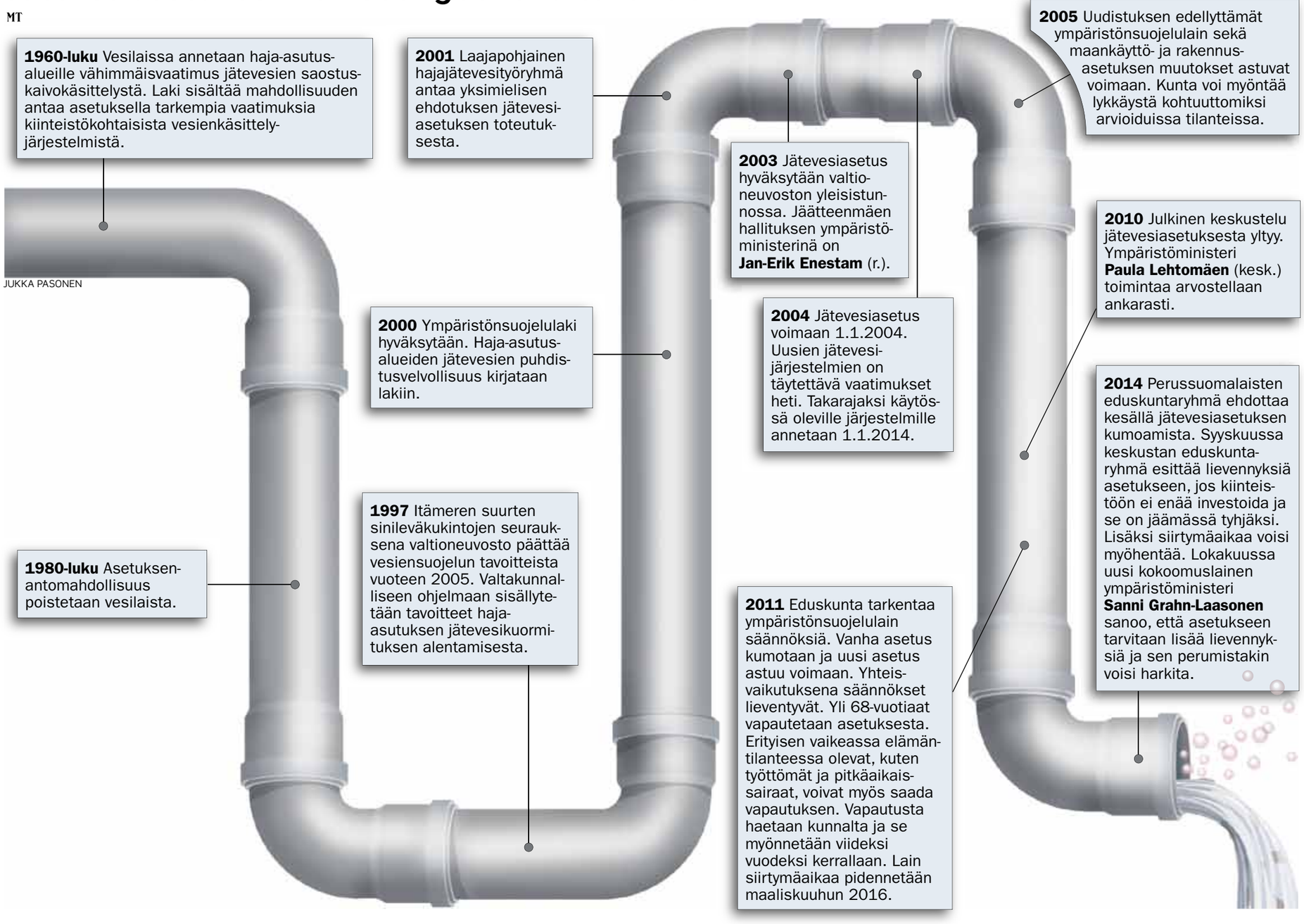

JUKKA PASONEN

1960-luku Vesilaissa annetaan haja-asutusalueille vähimmäisvaatimus jätevesien saostuskaivokäsittelystä. Laki sisältää mahdollisuuden antaa asetuksella tarkempia vaatimuksia kiinteistökohtaisista vesienkäsittelyjärjestelmistä.

1980-luku Asetuksenantomahdollisuus poistetaan vesilaista.

1997 Itämeren suurten sinileväkukintojen seurauksena valtioneuvosto päättää vesiensuojelun tavoitteista vuoteen 2005. Valtakunnalliseen ohjelmaan sisällytetään tavoitteet haja-asutuksen jätevesikuormituksen alentamisesta.

2000 Ympäristönsuojelulaki hyväksytään. Haja-asutusalueiden jätevesien puhdistusvelvollisuus kirjataan lakiin.

2001 Laajapohjainen hajajätevesityöryhmä antaa yksimielisen ehdotuksen jätevesiasetuksen toteutuksesta.

2003 Jätevesiasetus hyväksytään valtioneuvoston yleisistunnossa. Jäätteenmäen hallituksen ympäristöministerinä on **Jan-Erik Enestam** (r.).

2004 Jätevesiasetus voimaan 1.1.2004. Uusien jätevesijärjestelmien on täytettävä vaatimukset heti. Takarajaksi käytössä oleville järjestelmille annetaan 1.1.2014.

2005 Uudistuksen edellyttämät ympäristönsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen muutokset astuvat voimaan. Kunta voi myöntää lykkäystä kohtuuttomiksi arvioiduissa tilanteissa.

2010 Julkinen keskustelu jätevesiasetuksesta yltyy. Ympäristöministeri **Paula Lehtomäen** (kesk.) toimintaa arvostellaan ankarasti.

2011 Eduskunta tarkentaa ympäristönsuojelulain säännöksiä. Vanha asetus kumotaan ja uusi asetus astuu voimaan. Yhteisvaikutuksena säännökset lieventyvät. Yli 68-vuotiaat vapautetaan asetuksesta. Erityisen vaikeassa elämäntilanteessa olevat, kuten työttömät ja pitkäaikaissairaat, voivat myös saada vapautuksen. Vapautusta haetaan kunnalta ja se myönnetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lain siirtymäaikaa pidennetään maaliskuuhun 2016.

2014 Perussuomalaisten eduskuntaryhmä ehdottaa kesällä jätevesiasetuksen kumoamista. Syyskuussa keskustan eduskuntaryhmä esittää lievennyksiä asetukseen, jos kiinteistöön ei enää investoida ja se on jäämässä tyhjäksi. Lisäksi siirtymäaikaa voisi myöhentää. Lokakuussa uusi kokoomuslainen ympäristöministeri **Sanni Grahn-Laasonen** sanoo, että asetukseen tarvitaan lisää lievennyksiä ja sen perumistakin voisi harkita.

Järvi-Pohjanmaalla remontit seisovat, päätöksiä odotetaan

Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueella eli Alajärven kaupungissa sekä Soinin ja Vimpelin kunnissa on tehty vain noin neljännes vaadittavista jätevesiremonteista.

”Nyt kun jätevesiasetukseen on tulossa muutoksia, saneerattavat kohteet ovat aivan seisoksissa. Ihmiset eivät halua toteuttaa jätevesiremontteja vaan odottavat selkeitä päätöksiä”, kertoo Järvi-Pohjanmaan alueen rakennustarkastaja **Pentti Honkola**.

”Tämän vuoden puolella toimenpidelupia jätevesijärjestelmien saneeraukseen on haettu vain yhteensä 20 koko Järvi-Pohjanmaan toiminta-alueella.”

Alajärvellä, Soinissa ja Vimpelissä on yhteensä 16 000 asukasta.

”Mummonmökit rauhaan”

Rakennustarkastaja Honkolan mielestä jätevesiasetus on tarpeellinen rantavesialueiden, pohjavesialueiden sekä uudisrakentamisen kohdalla.

Sen sijaan syrjäkylillä mummonmökeissä asuvia iäkkäitä ihmisiä ei Honkolan mielestä pitäisi velvoittaa ostamaan kalliita järjestelmiä.

”Jos ikäihmisiä velvoitetaan rakentamaan jätevesijärjestelmä silloin, kun sakokaivo toimii, on tilanne kohtuuton.”

”Näissä pitäisi olla järki kädessä”, Honkola sanoo.

Alajärvellä ja Soinissa noin puolet asukkaista on kunnallisen viemäröinnin piirissä, Vimpelissä 70 prosenttia.

”Esimerkiksi Soinissa on niin karut maaperäolosuhteet, että kunnallisen viemäröinnin rakentaminen on todella hintavaa.”

Sekava tilanne

Alajärven kaupungin ympäristösihteeri **Kirsi Syynimaa** ymmärtää niitä kuntalaisia, joille jätevesiasetuksen kokonaisuus näyttäytyy sekavana vyyhtenä.

”Laki on laki, mutta sitten poliitikot puhuvatkin toista. Kyllähän kuntalaisille on keskimäärin hyvin haasteellinen tehtävä pysyä kärryillä kaikesta siitä, mistä asetuksessa on kysymys ja missä tällä hetkellä mennään”, Syynimaa sanoo.

Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen kunnissa aletaan tiedottaa mahdollisuuksista hakea vapautusta jätevesiasetuksesta, kun nykyinen lakiin kirjattu takaraja, vuosi 2016, on lähempänä.

”Tällä hetkellähän asetuksen on määrä astua voimaan vuoden 2016 alussa. Vapautus on voimassa viisi vuotta kerrallaan, joten vapautuksia ei kannata kamalasti etuajassa myöntää.”

JUKKA KOIVULA

”Asetus kohtuuton maaseudun asukkaille”

Maaseudun Tulevaisuus kysyi pohjalaisten mielipiteitä haja-asutusalueiden jätevesiasetuksesta. Vastaajat pitävät asetusta nykyisellään ylimitoitettuna ja liian kalliina, mutta myös vesiensuojelun merkitys tiedostetaan.

JUKKA KOIVULA

■ **Marko Hirvi, Seinäjoki**
”Koko jätevesiasetus oli kuolleena syntynyt, järjetön hanke. Vanhoja ihmisiä, jotka asuvat yksinään tai kahdestaan mökissä, vaaditaan tekemään valtavia investointeja. Ja kyllä ne kustannukset aika kohtuuttomilta kuulostavat lapsiperheiden näkökulmastakin.”

■ **Laura Ehlers, Närpiö**
”Kun omakotitaloni maaseudulla rempattiin, täytyi samalla asentaa jätevesijärjestelmät. Remontin yhteydessä se ei tuntunut niin pahalta, mutta olisihan se kallis erikseen. Vähän epäreilua olisi kumota päätöksiä nyt, kun osa on jo noudattanut vaatimuksia.”

■ **Jussi Hakanpää, Seinäjoki**
”Itseäni tämä ei suoraan kosketa, koska asun yksiössä kaupungissa. Pikkaisen kohtuuttomalta asetus kuitenkin tuntuu monien maalla asuvien kannalta. Varmaan joissakin tapauksissa jätevesiasetus on ympäristön kannalta perusteltu. Näitä on harkittava tapauskohtaisesti.”

■ **Mikko Rinne, Seinäjoki**
”Liian kallis asetus. Maaseudulla väki vähenee jo valmiiksi, ja vaatimuksilla kalliiden systeemien hankkimisesta vauhditetaan ihmisten muuttamista pois alueilta. Ei asetusta välttämättä kokonaan tarvitse perua, mutta yleisesti ottaen kaivojen pitäisi maalla riittää.”

Jätevesiasetuksen juuret ulottuvat vuosikymmenten taakse

Kiistellyn asetuksen taustalta löytyy 1990-luvun vesistönsuojelutavoitteita sekä 1960-luvulla voimaan astunut vesilaki. Vuonna 2003 synnytettyä jätevesiasetusta lievennettiin 2011.

Maaseudun asukkaita ärsyttänyt, valtion virkamiehiä työllistänyt ja poliitikkoja korventanut jätevesiasetus on ollut viime vuosina pinnalla.

Maaseudun Tulevaisuus selvitti kiistellyn asetuksen taustoja.

Mahdollisuus jätevesiasetuksen kaltaisen toimenpiteen toteuttamiselle kirjattiin Suomessa vesilakiin 1960-luvulla. Tällöin mitään tiukennuksia edellyttäviä asetuksia ei säädetty. 1980-luvulla mahdollisuus asetusten langettamiseen poistettiin laista.

1990-luvulla Suomessa huolestuttiin Itämeren ongelmallisesta sinilevätilanteesta ja myös sisävesien tilaan alettiin kiinnittää enemmän huomiota.

Hajajätevesistä linjattiin 1990-luvulla

Maaseudun vesistökuormituksiin puuttuminen oli osa 1990-luvun lopulla käynnistynyttä ympäristönsuojelulain uudistamista.

Asetuksella haluttiin suitsia vesistöihin kertyvää hajakuormitusta.

”Tavoitteena oli vähentää kuormitusta erityisesti suurimmassa lähteessä eli maataloudessa, mutta myös teollisuudessa, yhdyskunnissa ja kalankasvatuksessa. Säännöksin haluttiin myös vähentää haja-asutusalueiden jätevesien vesistökuormitusta”, kertoo ympäristöministeriön yli-insinööri **Jorma Kaloinen**.

Kokoonpanoltaan laaja hajajätevesityöryhmä päätyi 2000-luvun alussa yksimielisesti jätevesiasetuksen toimeenpanon kannalle.

Kaikki jäsenet, mukaan lukien MTK:n edustaja, seisoivat päätöksen takana.

Asetus voimaan Enestamin kaudella

Jätevesiasetus annettiin valtioneuvostossa kesällä 2003. Ympäristöministerinä ja esittelijänä oli **Jan-Erik Enestam** (r.). Asiaa oli kuitenkin valmistellut jo ympäristöministeri **Satu Hassi** (vihr.).

”Silloinen ympäristönsuojelulaki olisi tehnyt mahdolliseksi asetuksen säätämisen ympäristöministeriön päätöksenä. Asian kuitenkin arvioitiin olevan niin merkittävä, että päätös vietiin läpi valtioneuvoston yleisistunnossa”, Kaloinen taustoittaa.

Vuonna 2005 ympäristönsuojelulakiin lisättiin asiaa pohtineen työryhmän esityksestä poikkeusmahdollisuus asetuksesta.

”Säädettiin lailla lykkäysten ja poikkeusten mahdollisuudesta tapauksissa, joissa jätevesiasetuksesta aiheutuisi yksittäistapauksissa kohtuuttomia tilanteita.”

Myös maankäyttö- ja rakennusasetusta muutettiin siten, että jätevesijärjestelmien muutostöiltä vaaditaan toimenpidelupa, jonka yhteydessä varmistetaan jätevesijärjestelmän vaatimuksenmukaisuus.

Säännökset uusiksi 2011

Vanhasen II hallituksessa (2007–2011) ympäristöministereinä olivat keskustalaiset **Paula Lehtomäki** ja **Kimmo Tiilikainen**.

Jätevesiremonttiin saattoi nyt hakea asuntorahaston korjausavustuksia kuntien myöntämänä. Myös hallituksen hyväksymää kotitalousvähennystä pystyi käyttämään viemäröintiin.

Mediahuomio jätevesiasetuksen ympärillä kiihtyi vuonna 2010 ja Lehtomäki sai osakseen paljon kritiikkiä. Erityisesti monet maaseudun ihmiset kokivat asetuksen epäoikeudenmukaiseksi.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi 2010 lopussa hajajätevesiasetuksen perustuslain vastaiseksi ja muutti 2011 ympäristönsuojelulain hajajätevesisäännöksiä.

Ympäristönsuojelulain säännösten merkitys kasvoi. Tehtiin uusi hajajätevesiasetus, jonka valtioneuvosto hyväksyi maaliskuussa 2011.

68 vuotta täyttäneet vapautettiin asetuksesta automaattisesti ja vaikeassa elämäntilanteessa olevat saivat hakea vapautusta.

Jätevedet uudelleen pinnalle tänä vuonna

Perussuomalaiset ottivat kesällä 2014 kantaa jätevesiasetuksen kumoamisen puolesta.

Päivänpoliittisen keskustelun keskiöön jätevedet nousivat jälleen, kun keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Tiilikainen ilmoitti, että puolue on valmis uusiin lievennyksiin (MT 26.9.2014).

Kuivan maan kiinteistöissä jätevesiasetusta sovellettaisiin vain silloin, kun kiinteistössä tehdään rakennuslupaa edellyttäviä peruskorjauksia.

Grahn-Laasonen: Asetus on epäonnistunut

Vihreiden syyskuisen hallituksesta lähdön jälkeen ympäristöministeriksi nousi **Sanni Grahn-Laasonen** (kok.).

Ministerin mukaan jätevesiasetus on epäonnistunut.

Hän on todennut, että asetukseen tarvitaan uusia lievennyksiä, ja mahdollisesti se voitaisiin jopa kokonaan perua.

67 prosenttia haja-asutusalueiden vakituisesta asutuksesta ei täytä edelleenkään jätevesiasetuksen vaatimuksia.

JUKKA KOIVULA

MAASEUDUN TULEVAISUUS Tarjoaa!

LEHTEMME RESEPTIT NYT KIRJANA

MAASEUDUN TULEVAISUUDEN KEITTIÖSSÄ esittelee noin 200 herkulliseksi todettua ruokaohjetta, jotka on aiemmin julkaistu Maaseudun Tulevaisuuden ruokasivuilla. Reseptien pääosassa ovat kotimaiset raaka-aineet. Vuodenkiertoa seuraavan jaottelun sijaan kirjan reseptit kulkevat lukijan askelin maalla, luonnossa, kotona ja vapaa-ajalla. Säilömiselle, leipomiselle, säästämiselle ja oppimiselle on omistettu omat lukunsa.

MAASEUDUN TULEVAISUUDEN KEITTIÖSSÄ opastaa sanoin ja kuvin valmistamaan ruokia ja ruokalistoja sekä lisäämään kotimaisten raaka-aineiden tuntemusta. Ruokaohjeita ja luettavaa on yhtä hyvin taitavalle kokille kuin vasta-alkajalle.

TILAUSKORTTI

- Kyllä kiitos! Tilaan ☐ kpl **Maaseudun Tulevaisuuden Keittiössä** kirjaa hintaan 30 € (ovh. 45 €) kpl. Hintaan lisätään postituskulut.
- Voit tilata kirjan myös Maahengen verkkosivuilta **www.maahenki.fi**. Kirjoita verkkokaupan hakukentään **MTlukija1**.
- Voit tilata kirjan myös puhelimitse soittamalla numeroon 09-7512020.

ETUNIMI	SUKUNIMI
LÄHIOSOITE	
POSTINUMERO	POSTITOIMIPAIKKA
PUHELIN	SÄHKÖPOSTI

☐ Kyllä kiitos! Haluan saada Maahenki Oy:ltä uutisia, tarjouksia tai tietoa uutuuksista sähköpostitse.

TÄYTÄ, LEIKKAA IRTI JA POSTITA!

MAAHENKI maksaa tilauksen postimaksun

Maahenki Oy
Tunnus 5010879
00003
Vastauslähetys